

GEN 507

1. březen 2013

Požadavky: úkol 1

- Průběžný úkol

Odborný text

- Vyhledejte jakékoli dva odborné texty (článek v odborném časopise, knihu nebo část knihy, výzkumnou zprávu atd.), který vychází z etnografického výzkumu a zpracujte odpovědi na následující otázky: 1. Jakou otázku si autor, autorka nebo autoři pokládají? 2. Vycházejí z nějakých konceptů či teorií? Pokud ano, z jakých? 3. Jaký postup konkrétně si vybrali pro odpověď na své otázky? 4. Co je výsledkem jejich výzkumu (popis, teorie, hypotézy, model)? Nezapomeňte uvést, z jakých zdrojů čerpáte (v adekvátním formátu).
- Datum odevzdání: 29. 3. 2013

Požadavky: úkol 2

Pozorování

- Provedte aspoň jedno pozorování na jedno z uvedených témat, zpracujte z něj protokol o pozorování a terénní poznámky:
 - a) Gender na hřišti (v hracím koutku, sportovním hřišti)
 - b) Gender během lékařské prohlídky
- Datum odevzdání: 26. 4. 2013

Požadavky: úkol 3

- Průběžný úkol
- Rozhovor
- Proved'te rozhovor na jedno z uvedených témat (aspoň 30 minut), pro rozhovor mějte připravený aspoň bodový scénář. Do odevzdávací skřínky odevzdejte scénář, přepis rozhovoru, protokol o rozhovoru a terénní poznámky:
- Domov a místo bydlení v životě samostatně žijícího bezdětného člověka
- Životní dráha bezdětné ženy (starší 35 let)
- Každodenní život s postižením/chronickou nemocí (s ohledem na společenské začlenění a samostatnost)
- Datum odevzdání: 25. 5. 2013

Požadavky: Závěrečná práce

- Vyberte si materiál z jednoho ze dvou předchozích úkolů a zpracujte jej dál – shrňte svá hlavní zjištění a interpretujte je. Formulujte výzkumnou otázku, se kterou byste se pustili do dalšího a podrobnějšího výzkumu daného tématu. (rozsah asi 3 normostrany)
- Datum odevzdání: 14. 6. 2013

Věda jako systém utváření znalostí

Věda x zdravý rozum

1. Věda přijímá **autoritu empirických dat** - otázky ve vědě zodpovídáme pomocí dat a její představy jsou prostřednictvím dat testovány.
2. Pro vysvětlení dat věda **vytváří teorii**, kterou testuje pomocí dalších dat.

- Sociologie jako umění nedůvěry

„Klást sociologické otázky pak předpokládá, že se člověk chce dívat o něco dál, za běžně přijímané či oficiálně vymezené cíle lidského jednání. Předpokládá to, aby si byl do jisté míry vědom toho, že lidské záležitosti mají různé významové roviny, z nichž některé jsou skryty vědomí každodenního života.“

(Petr Berger, Pozvání do sociologie, str. 34)

Sociologická imaginace

„... Umožňuje pochopit širší historickou scénu v jejím významu pro vnitřní život a pro vnější životní dráhu různých jednotlivců.“

„... pomáhá pochopit historii a biografii a její vzájemný vztah ve společnosti. To je její úkol a příslib.“

Ch. W. Mills, Sociologická imaginace, str. 9

- Kvantitativní výzkum – existence jedné objektivní reality, venkovního světa, který nezávisí na našich citech a přesvědčení (pozitivismus, objektivismus)
- Kvalitativní výzkum – existuje více realit, které je možné různě interpretovat (konstruktivismus, interpretativismus)

Kvantitativní nebo kvalitativní výzkum?

- Dedukce x indukce
- Práce s čísly, kvantifikace x práce se slovy, významy, interpretace
 - Ověřování hypotéz x vytváření teorie
- Zjišťujeme, zda konkrétní struktura existuje v datech x sledujeme, zda je v datech nějaká struktura
 - Standardizované metody sběru dat x nestandardizované metody sběru dat

Deduktivní postup ve výzkumu (Esterberg 2002: 6)

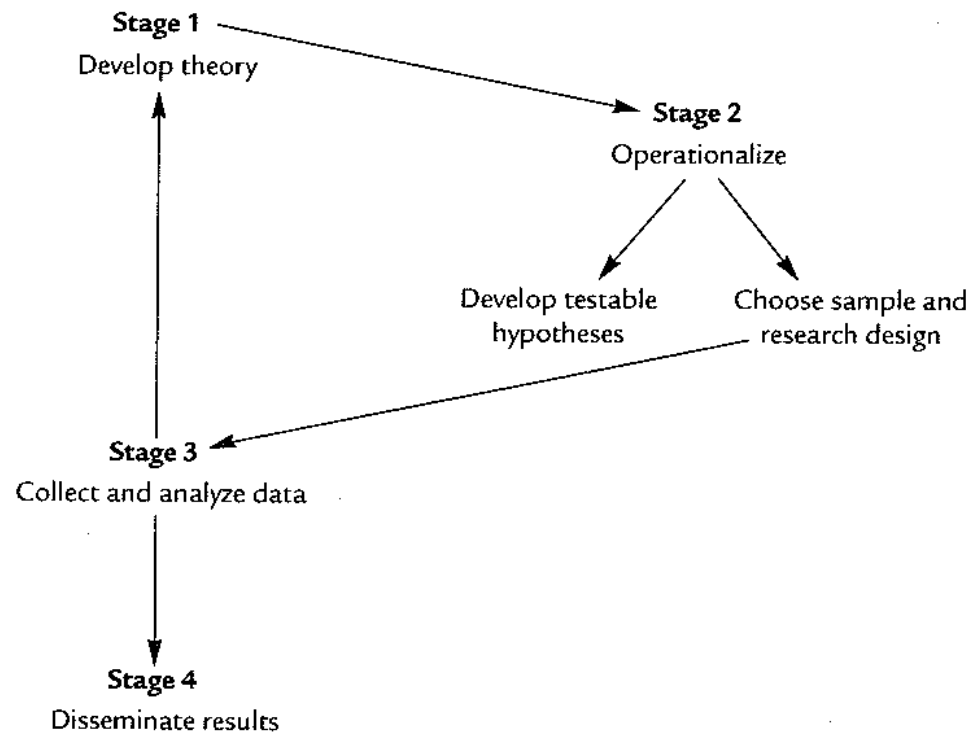

FIGURE 1.1 A Deductive Approach to Research

Induktivní postup ve výzkumu (Esterberg 2002: 7)

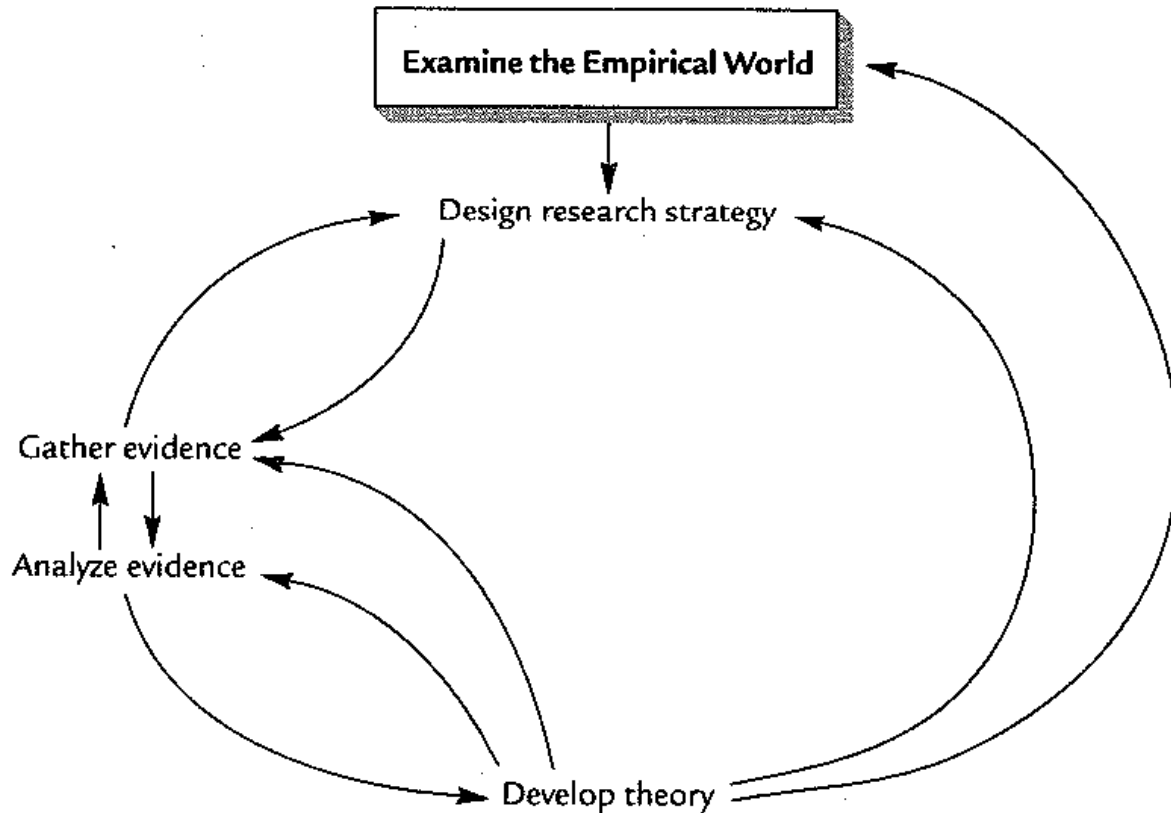
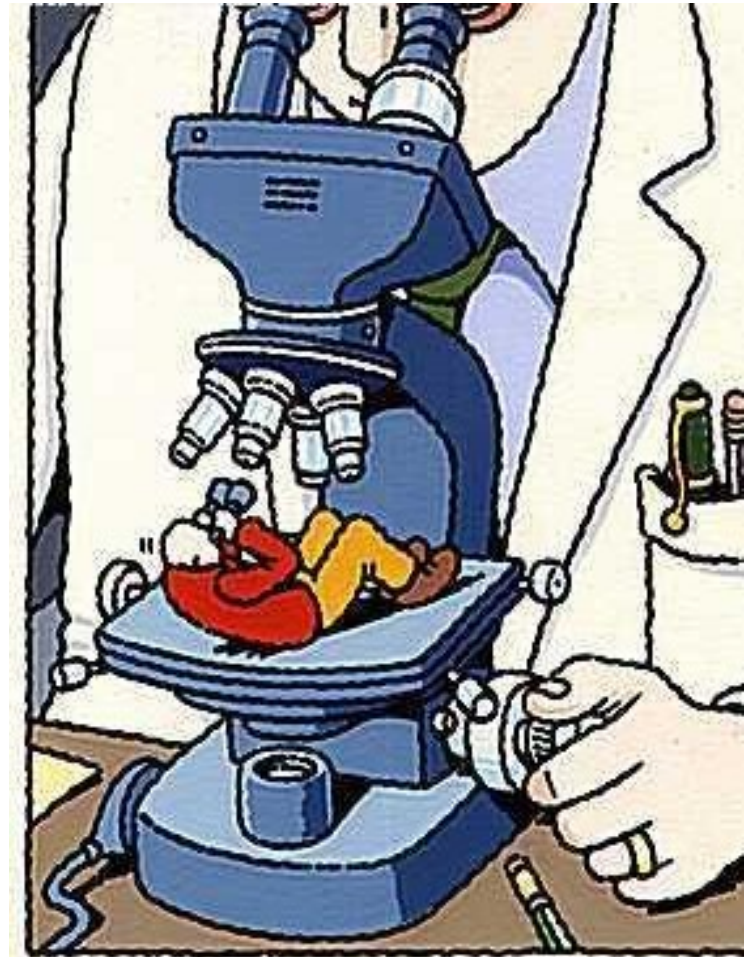

FIGURE 1.2 An Inductive Approach to Research

Charakteristiky kvalitativního výzkumu

- Induktivní logika
- Data jako konstruované vědění, které je vázáno na různé konkrétní nositele a jejich perspektivu
- Sběr mnoha informací o málo jedincích
- Sběr dat v přirozeném prostředí aktérů
- Komplexní obraz o problému, důraz na kontext, zájem o interpretace, významy, zkušenost aktérů
- Práce s texty
- Nestandardizované techniky sběru dat
- Flexibilní metodologie
- Záměrný výběr vzorku
- „Literární“ výstup
- Zájem o vztah s informanty a etickou dimenzi výzkumu

Kvalitativní výzkum

- *Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.*

(Švaříček, Šed'ová, 2007:17)

Síla kvalitativního výzkumu

K. Nedbálková a výzkum ženských věznic

A. Dotazník: S kým budete po propuštění žít? 42 % uvedlo, že s přítelkyní.

x

B. Výzkumnice: „Máte ve vězení nějakou dobrou kamarádku?“

Informantka: „Kamarádku ne, ale přítelkyni.“

- Výzkum hodnotové orientace žen ve českých věznicích

A. Kvantitativní strategie – sběr dat pomocí dotazníku

Otázka: Vyjádřete míru souhlasu nebo nesouhlasu s těmito výroky:

1. Je třeba uposlechnout právní normu i v případě, když si myslíme, že je nespravedlivá.
2. Právo má především sloužit k dosažení osobních cílů dovolenými právními postupy.
3. Právo považuji za respektovanou, morálně odůvodněnou sociální normu, kterou je třeba vždy udržet.

Výzkumný závěr: Hodnotový žebříček delikventních žen nevykazuje oproti české populaci zásadní diference.

B. Kvalitativní strategie

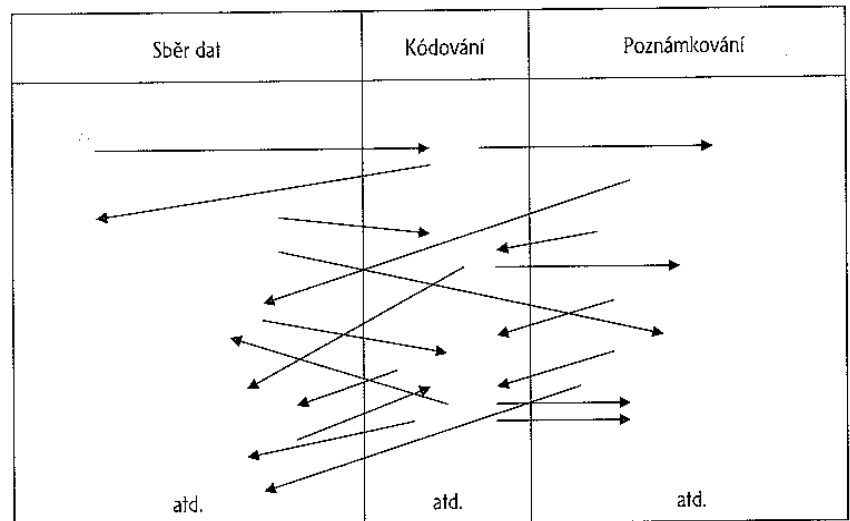
Terénní poznámky z pobytu ve „školní hodině“ pro odsouzené ženy:

„Přisedávám do lavice k jednotlivým ženám, žádají mě o pomoc s úlohami, které řeší. Po pár minutách je těžké udržet pozornost a konverzaci pouze u matematiky: „Paní, máte manžela? Paní, jak se jmenujete? Paní, vy jste učitelka? Bude amnestie? O čem píšete? Paní, vy jste z Brna, koho tam znáte? Já jsem taky z Brna. Jak vám máme říkat? Jste vdaná?“

Kvantitativní x kvalitativní výzkum

- formulace problému a výzkumné otázky
- informační příprava výzkumu
- formulace hypotéz
- rozhodnutí o populaci a vzorku
- pilotní studie
- rozhodnutí o technice sběru informací
- operacionalizace
- konstrukce nástrojů pro tento sběr;
- předvýzkum;
- sběr dat; zpracování dat
- analýza dat
- interpretace, závěry

- formulace problému a výzkumné otázky
- informační příprava výzkumu (zvyšování teoretické citlivosti)
- výběr designu výzkumu
- výběr metody/metod sběru dat
- výběr prvních zkoumaných jednotek

Strauss (1987)

- závěry

Výzkumné designy

design jako „předpřipravený balíček postupů“

- Zakotvená teorie
- Případová studie
- Biografický výzkum
- Etnografický výzkum
- Fenomenologický výzkum atd.
- Akční výzkum
- Diskurzivní analýza, narativní analýza atd.
- Vlastní (pragmatický) výzkumný design

Kvalitativní studie je pro výzkumníka, který

- chce strávit mnoho času v terénu – sbírat extenzivní data a zabývat se záležitostmi, jako je snaha získat přístup, vztahy, a „insider perspective“
- chce dělat komplexní, časově náročnou analýzu, třídít velké množství dat a redukovat je na několik témat a kategorií
- psát dlouhou studii, ještě prodlouženou o citace aktérů
- věnovat se takové formě výzkumu, která nemá jasná pravidla a specifické procedury a neustále se vyvíjí a mění

(Creswell 2007)

- Důvody pro volbu kvalitativního výzkumu
 - výzkumná otázka, která začíná slovy „Jak?“ nebo „Co?“
 - téma, které je nutné teprve objevit, pro nějž je těžké identifikovat proměnné, pro které neexistují teorie, které by vysvětlovaly chování aktérů
 - problém, který si žádá detailní uchopení
 - je třeba studovat aktéry v jejich přirozeném prostředí
 - zájem psát literárním stylem – výzkumník vnáší do studie sám sebe, používá zájmeno „já“, nebo má rád vyprávění příběhů, naraci
 - dostupnost dostatečného času a zdrojů pro extenzivní kolekci dat v terénu a detailní analýzu textových informací
 - publikum je kvalitativnímu výzkumu přístupné
 - důraz na roli výzkumníka jako aktivního učence, který vypráví příběh z pohledu aktérů spíše než jako experta, kterého mínění aktérů nezajímá

(Creswell 2007)

Etnografie

- Chicagská škola – od 20. let minulého století, městské prostředí, terénní výzkum
- Antropologie – Mead, Boas, Malinowski

Etnografie

- popis a interpretace kulturní nebo sociální skupiny nebo systému
- výzkumník zkoumá skupinové způsoby chování, zvyky a styl života
- typické je zúčastněné pozorování (participace na každodenním životě skupiny a interview se členy skupiny)
- zájem o jednání, jazyk a interakce skupiny, sdílející určitou kulturu
- etnograf sbírá artefakty – povídky, rituály a mýty a odkrývá kulturní témata, zajímá se o strukturu skupiny – příbuzenství, politickou strukturu atd; dále o funkce – sociální vztahy mezi členy, které regulují chování
- intenzivní pobyt v terénu – výzkumník by měl shromáždit takové informace, aby cizinec dovedl pochopit, co se ve skupině děje, případně – ještě více – aby mohl cizinec na životě skupiny smysluplným způsobem participovat

What is ethnography? (Hammersley, Atkinson 1995:3)

- 1 People's actions and accounts are studied in everyday contexts, rather than under conditions created by the researcher – such as in experimental setups or in highly structured interview situations. In other words, research takes place 'in the field'.
- 2 Data are gathered from a range of sources, including documentary evidence of various kinds, but participant observation and/or relatively informal conversations are usually the main ones.
- 3 Data collection is, for the most part, relatively 'unstructured', in two senses. First, it does not involve following through a fixed and detailed research design specified at the start. Second, the categories that are used for interpreting what people say or do are not built into the data collection process through the use of observation schedules or questionnaires. Instead, they are generated out of the process of data analysis.
- 4 The focus is usually on a few cases, generally fairly small-scale, perhaps a single setting or group of people. This is to facilitate in-depth study.
- 5 The analysis of data involves interpretation of the meanings, functions, and consequences of human actions and institutional practices, and how these are implicated in local, and perhaps also wider, contexts. What are produced, for the most part, are verbal descriptions, explanations, and theories; quantification and statistical analysis play a subordinate role at most.